

[Hans Pinstrup.]

og med hensyn til tillægsjord har statens jordlovsudvalg allerede nu forkøbsret til alle egnede arealer. Men derudover forelæ der jo et tilbud om frivillig afståelse i betydeligt omfang fra de større gårde. Dette ville have givet jord straks, hvad det foreliggende forslag ikke gør. Atter er det saglige formål trængt til side for det politiske: at man i dansk lovgivning ønsker princippet om tvangsafståelse til statsansatte priser knæsat, foreløbig omfattende et udsnit af landbrugsejendommene. Men dette engang godkendt vil den private ejendomsret hurtigt smuldre bort, såvel på land som i by. Ingen må være så godtroende at mene, at det drejer sig om et spørgsmål, der kun berører landbruget. Det drejer sig om et dybtgående principspørgsmål. Derfor skydes det saglige i baggrunden og det agitationsmæssige og politiske i forgrunden.

Det, man her foreslår, er uforeneligt med grundlovens bestemmelser. Ejendomsretten i et land må være ens for alle. Nedbryder man ved lov ejendomsretten for nogle borgere, vil den hurtigt smuldre for alle. Ingen vil være i stand til at værne ejendomsretten for sig selv, når han prisgiver den for sin nabo. I tide bør rigsdagen besinde sig på det mål, man politisk stiler imod i dette spørgsmål.

Men der er andre ting i lovforslaget, som jeg også afgjort må vende mig imod. Der tales undertiden her i rigsdagen om afvikling af kontorstyret. Lovforslaget betyder en kolossal forøgelse af kontor- og embedsmandsstyret for landbrugets vedkommende. Det begynder, hver eneste gang en ejendom erhverves, med attester og erklæringer, og der fortsættes med de utallige områder, hvor loven kræver — det står næsten i hver anden paragraf — ministeriel dispensation. I virkeligheden betyder lovforslaget et stort skridt på vejen mod et kontor- og statsdirigeret landbrug, hvor der ikke levnes plads for livets mangfoldighed, sådan som det former sig i vort lands 200 000 vidt forskellige landbrugsbedrifter, og ej heller til de enkelte mennesker og deres højst forskellige egenskaber. Jeg tør med sikkerhed sige, at det, man her foreslår, giver ikke fremgang i landbrugserhvervet. Ejendomsretten og dispositionsfriheden er grundpiller; der har båret fremgangen, lige værdifuld for alle landbrugere.

Dansk landbrugs historie fortæller om tider, da disse goder ikke eksisterede. Det var tider, der bragte armod og tilbagegang. Ejendomsretten og næringsfriheden, som de æstnedes i grundloven for 100 år siden,

var det, der skabte grundlaget for vort lands opdyrkning, som den har formet sig. Lyngen væg for skov og frodige marker om havehæget hjem, boplads på boplads rejstes på udmarksjord. Drivkraften, der bar denne mægtige indsats af slid og savn, var den private ejendomsret, sikkerheden for, at arbejdets resultat høstede de selv og deres nærmeste frugten af. Derfor er den private ejendomsret ikke noget, man handler bort.

Den vedtagne udstykningslov er et meget betydeligt indgreb, det vil være urimeligt ikke at indrømme det. Den vil afgjort give jord til udstykning i hele det omfang, det er muligt at fremme oprettelsen af nye hjem, og giver samtidig grundlag for, at spørgsmålet om tillægsjord løses i betydende udstrækning.

Rundt om i sognene er ifølge udstykningsloven nedsat tremandsudvalg som formidlere ved fremskaffelse af tillægsjorden. I mange tilfælde vil spørgsmålet løses gennem fri overenskomst. I gennemsnit omsættes der årlig over 10 000 landbrugsejendomme, hvoraf ca. 55 pct. udbydes til frit salg, og hvortil der findes forkøbsret til alle egnede arealer. For at klare blot halvdelen af det, den gennemførte udstykningslov byder, såvel med hensyn til oprettelse af nye brug som med hensyn til tillægsjord, over 5 000 ejendomme årlig, måtte jordlovsudvalget være gennemgået en gennemgribende fornyelsesproces.

Det er sandheden om den lovgivning, der allerede er gennemført. Derfor er det helt uden saglig begrundelse, at de ekspropriationsbestemmelser, der udgik af udstykningsloven, indsættes og gennemføres i denne lov. Landstinget, de ældres ting, har virkelig formået at gennemføre denne lovgivning uden, såvidt det kan skønnes af forhandlingerne, at beskæftige sig med eller lade sine overvejelser berøre af udstykningslovens fulde virkninger: over 5 000 ejendomme årlig under jordlovsudvalgets forkøbsret.

Men loven bygger endvidere, som den er formet gennem uklare bestemmelser, på dispensationer og kontorafgørelser i et meget stort omfang. Sådanne afgørelser vil aldrig kunne træffes under hensyn til forskelligheden i landbrugsbedrifterne og livets mangfoldighed.

Hvad endelig det tvungne forpagterforhold, som man fastlægger i loven, medfører, kan belyses ved et lærerigt eksempel, nemlig selve jordlovsudvalgets gård, Gammelgård på Als. Efter 8 års bortforpagtning er denne gård så forsømt og havareret, som en gård næsten kan blive, så den vil binde store beløb til driftens genopbygning, typisk